

JELENKOR.

4. szám

Pest, szerda január 13.

1836.

Foglalát: Magyar- és Erdélyország (országgyűlési hír; kinevezések; Kolozsvárott újvítisztelkedés; Matolesy László †; Ovanes Barutschi basa; magy. tud. társaság heti ülése; szembetegek kórháza Pesten 's a t.) Ausztria. Anglia (tory lapok; földművelő 's emberbaráti társaság Londonban.) Franciaország (Mascara bevétel; X. Károly végzése; hirtelt összeesküvés; lotteriák; megszükött aprilisi vándlottak; követházi ülés dec. 30kán.) Spanyolország (sajtótörvény 's cortesesi ülések; Palarea gen.; sárháboru; barcelonai hírek; éjszakai tábor) Portugália. Törökország. Amerika. Schweiz. Eleggihrek. 1834ki ausztriai kölcsön 's pénzkelet és pesti gabonáár.

MAGYAR ÉS ERDÉLYORSZÁG.

Pozsony. Január 4ikén a fő RR. elvgyék a' kizemelt tárgyakat 's 5kén az előleges sérelmeket vevék föl. A' fumei itélőszékekről, az urbéri pörök följbvíteli vizsgálatáról, nemtelenek fölpereségéről, följbvítelről 's az ítéleteknek okokkai támogatásukról meg van az egység, — a' többit a' RR. január 7ikén vették ismét kerületi meghányás alá.

Ó cs. kir. fősége báró Apor Sándort a' Theresianum növendékét, cs. kir. nemes-apróddá méltóztatott kinevezni.

Kolozsvárott január 1sőjén mint a' beállott ujesztendő napján az erd. kir. fő kormányzó, katonai tisztakar, erd. királyi tábla többtagja, több ns. megyei RR. el, kincstári tiszték, városi tanács, külföldi vallások papjai, 's iskolák oktatói Ferdinand főhg. ó kir. magasságához járultak kinyilatkoztatni az országlo Fejedelem iránti hűségüket és szerenese-kívánásikat, hogy a' Mindenható fős. Fejedelmök beces életét a' haza boldogságára 's annak polgári alkotmánya védelmére, hosszasan tartsa meg; ehhez csatolák még ó magassága személyét érdeklő tisztelkedő ohajtásikat. Ó k. magassága szívesen fogadta ezen kijelentést, 's annak királyi trón elibe juttatását megígérte.

A' magy. kir. udv. Kamara Kamánházy János keblebeli conc. practicanst, és Keszlerly Jánost a' bécsi közöns. udv. Kamara conc. practicansát, saját kebleben concipistákka nevezte ki. — Sóváron Garlathy János söellent, sóárszedővé neveztetett.

MAGYAR TUDÓSTÁRSASÁG HETI ÜLÉSE JAN. 4D. 1836. 1. Czambert János egyházi törv. doctora, a' veronai tud. akademia tagja, egy örök villany-indítót (electromotor perpetuus) küldte bé, Zamboni módja szerint készítve, mellynek leírása a' Tudománytár rövid idő múlva kijöendő VIII. kötetében találatik. 2. A' tudománytár számára két eredeti értekezés nyújtott be, 's azok vizsgálat alá bocsáttattak. 3. A' társaság költségin kiadattak a' törvénnyudományi munka terveztetett elő 's az szinte vizsgálat alá bocsáttattott szokott mód szerint. 4. Bajza József és Sztrokay Antal r. tagok egy bíráltatás végett reájok bizott történetudományi munkáról adnak tudósítást; melly annak következésében a' szerzőnek visszaadatik. 5. Vörösmarty Mihály r. és Jakab István l. tagok helyben hagyott hivatalos előadásaira Schiller „Messinai hölgye,” Szenvey József által fordítva, a' külf. játekkészín XIII. kötetébe fölvetelre ajánlatott a' nagy gyűlésnek. (Ezentul a' magy. tudom. Akademia heti üléseiről rendszeres tudósítás fog ehez hasonlólag adatni.

Haulik György, pristinai püspök, auránai perjel 's zágrábi nagyprépost, ki már 1834től kezdve a' zágrábi leányiskolai második tanító-asszony fizetésére évenként 60 p. forintot ajánlott 's adott is nemes bőkezűséggel, újabb ottan mulattakor tapasztalván, hogy az említett második tanító nő fizetése mind e' mellett is igen csekély, ujonnan évenként fizetendő 40 p. forinttal nevelte azt, 's ez által a' reményteljes leány-növendékek 's gondos anyák szívében magának örökös emléket alapított.

Kecskeméten január. 3án éjjeli 12 óraker egy köz szerető 's mind széles tudományára, mind köz hasznu munkásságára nézve, mind emberi 's baráti tekintetből hosszabb életre igen méltó férfiu rekeszté be rövid életpályáját, t. i. nagytsizt. 's tud. Matolesy László ur a' hely. vallásu kecskeméti szentegyház 21 évig volt felejtethetlen lelkipásztora, a' dunamelléki egyházmegyei tanács közbírája, a' kecskeméti egyházi vidék rendes jegyzője, 's a' papi sz. hivatalra szándékozó egyik vizsgálója életének 48ik évében. Hídeg tetenei január. 5kén d. u. 2 óraker kora elhunytát méltán fájlaló 's nagy számmal összegyűlt hívei által könnyezve kísértettek nyugalmokra. — Siratják őt, bánatos özvegye, 4 növendékkorú árvái, számos tisztelő barátai, méltán fájlalják az egyházi vidék lelki-pásztora is, kiknek özvegyeik 's árváik vigasztalására már létező nyugpénz-intézet felállításában egyik fő eszköz a' b. e. elhunyt vala. Aldás poraira!

Bajáról a' decemberi vásáron jelen volt pesti kereskedők panasszal tértenek vissza, mi a' kézműveknél nem legjobb keletét bizonyíthatja. Szarvasmarha és sertés sok elkelt. A' következő árjegyzék mutatni fogja a' vásári árokat: dohány mázsája 5 fr. peng.; viasz 70—74 fr.; méz 14—15 fr.; kender 20—21 fr.; len 20—22 fr.; fagygyu 16—17 fr.; haj 20—21 fr.; szalonna 12 fr.; ágytoll 68—70 fr. ó szilvapalinka akója 7 fr.; ujé 6 fr.; gabonapalinkaé 5 fr. 24 kr.; egy pár bizott ökor 100—120 fr. igaz ökor 80—100 fr.; tehén 40—60 fr. 's a' t. Haz. Tud.

A' budapesti jótékony Asszony-egyesületnek a' belsehályogások (Staarblinde) 's más szembetegek számára felállított kórházukban mult 1835ben 22. szegény vak nyert ingyen tápláltatást, 's ezek közül Fabini Gottlieb dr. és professor úr által operáltatva 16 látását mind a' két szemén tökéletesen, 2 pedig tökéletlenül, más 2 tovább az egyik szemén tökéletesen, a' másikon pedig csak 12

képtelenül nyerte vissza, 2 végre az operatiora még alkalmatlannak ítéltetvén, jövő tavaszra halasztatott.

Ovanes Barutschi basa és fia Arakel Konstantinápolyból Londonba szándékozván, utjokat a' száraznak vették 's január 11ikén Pestre érkeztek a' „Nádor” fogadóban szállván meg. Pestről mint halljuk Bécsnek 's Parisnak mennek.

Sz. Fejérvárat dec. 29ikén a' tanuló-ifjuság ujon készült csinos zászlója szép pompával avatattott föl. Jól tudván a' látható jelek mély hatásait az emberi lélekre a' gymnasium igazgatója Vagovics Bertalan ur, nagy részint saját 's vele rokon buzgalmu keblük költéséin, egy az ifju lelket hathatósan buzdító jó izlésű zászlót készített, mellynek hogy ezélja, — a' jelentőség — annál benyomóbb legyen, nyilvános fölavatási ünneplésül a' mondott nap választotta, 's a' körülmények is úgy hozák, hogy érdekes lön a' nap nem csak az ifjuságnak, hanem az ünneplésben részt vett nagy számu népségnek is. A' szentelési szertartást Farkas Ferencz kanonok ur 's a' most árva megye fő igazgatója intézte, ugyan az, ki tavaly nyilvános vetélkedés alkalmakor, a' legderékabb szavaló ifjut külön az igazgatótul kitett jutalmon kívül olly szépen megajándékozta. Az általa ez alkalomra mondott szép egyházi beszéd nyomatatásában is megjelenend. A' katonai nevelőláz ifjusága, az ünneplő ifjuság iránti dicséretes részvételtől, ünnepi sorban jelent meg 's a' szertartások alatt pontos lödözéssel tisztelkedett. Ajátosság után a' tanuló ifjuság ez alkalomra készült énekét zengette el, 's utána nagy sokaság kísérete közt látszó lelkes örömmel vitte zászlóját tulajdon egyházába. A' növendék katonaság egyéb megjutalmaztatásán kívül a' gymnasiumi igazgató urtól 3 darab aranyat nyert olly föltétellel, hogy azt közüle hárman a' legajánlatos erkölcsűek 's legbátrabbak nyerjék el.

A U S Z T R I A.

Az ausztriai nemz. bank számvevősége jelentése szerint az Anticipations és Einlösungs-czétalálkól 1835 junius 30ikán forgásban volt 21,795,488 fr.; elrongyoltakért beváltásképen kiadott új czéduláknak értéke 2,403,188 fr. — összesen: 24,198,676 fr. Elégetés és beváltás után e' mennyiségből 1835 dec. 31ikén forgásban maradt még: 20,745,638 fr.

A N G L I A.

A' tory lapok még egy szólnaléketet is alig vettek azon hazug hírek kürtölgetése óta, mellyek a' ministerium másulandását jelenték, s' most ismét új konzera akadtak, mellyen rágódnak. Azt állílják tudnillik, mintha Melbourne javasolta volna a' királynak nem egyenes ajánlásképen, hanem csak beszéd közben: adnak a' lordkancellár hivatalát ismét Brougham lordnak, mire a' király azon választ adá, hogy Melbourne lordnak, mint első minsternek teljes joga van választását helybenhagyás végett egyenesen bemutatnia. Közönségesen azt hitetik el Brougham lordról, hogy ellensége a' radicaloknak 's O'Connellnek. Az állított próba tehát ismét oda céloz, hogy a' ministerium hitelét csökkentse. Legújabb levelezések Londonból mondják ugyan, hogy a' toryk egy ideig kecségtették magukat a' minister-másítás reményével, 's tapintgataák a' közönség ért; de mivel a' közönség nem igen elégtül meg a' megkísértéssel, ismét elállottak föltételtől.

Londonban „középponti földművelő társaság alakult, mellynek ezélja Nagy-Britanniában 's Irlandban a' földművelés érdekeire ügyelni, 's azok előmozdítására illő rendszabályokrul gondoskodni. Fő tagjai Stanhope gróf, 's az ismértetes Chandos marj. voltak. A' társaság minden politikát kirekeszta. A' társaságot 40 tag képezé elélegesen, 's azt határoza, hogy minden helybeli társaságnak, melly évenként 5 ft sterlinget ajánl meg, joga leend a' londoni középponti társaság gyűléseibe két követet küldeni.

F R A N C Z I A O R S Z Á G.

A' Journal de Paris szerint a' kormány, mint azt némelly lap már állította, törvényjavaslattal foglalkozik a' lotteriák ellen. — A' párisi újságok közt, mellyek tulságos dicséretekkel halmozták el az afrikai francia sereget, legszerényebben nyilatkozik a' National, anélkül azonban, hogy a' győzödelmet magát, melly semmi egyéb nem volt, mint egy az ellenségtől elhagyott 's feldult város fölporöltetése, nagyobbra becsülje, mint sem illenék. „A' győzödelm ügymond, csak a' francia hadincp bajnokságát 's vitéségét bizonyítja be ujra, 's ezen egyetlen meggyőződésünkben nem esalatozunk meg. A' szabadság elenyészett; a' javítás rendszabályai elhagyvák, a' demokratái ujja-születés ügye el van árulva 's meg az is kétségessé lön: tudja e' a' nemzet tömege, mire kötelezte magát le az 1830ki revolutio óta. Semmink sem marada még tehát, mint katonai hírnök sértetlensége!

Mascara bevételét, 's általjában az egész olly annyira kitrombitált afrikai győzödelmet, most már, józanabbul kezdik a' pác

kezdeni, mint békítés próbáltatnék. A' panaszos, ha magányos személy, valamint a' vádolt is, öt bírót minden adott ok nélkül elvethet, 's a' többi is elvetheti, ha azok törvényes tehetségét bebizonyítja. A' fiscalis procurator adott ok nélkül nyolcz bírót vehet el. A' vitatások nyilvánosan történnek. Az esküttek titkos szavazással, általános szótöbbséggel ítélnek. Szó-egyenlőség esetében a' vádolt fölmentetik. Nyomatok 's más személyek fölött, kik nem az írás tartalma, hanem külső formáságok miatt vádoltatnak, a' közönséges törvényszék ítél. — Hírlapot a' polgári kormányzó egyezése nélkül kiadni nem lehet; ezt azonban nem tagadhatja meg, ha két, polgári helyzetére 's tudományos képességére nézve illő biztságot nyújtható személy kinyilatkoztatja, hogy a' hírlapért felelős lened, 's ha a' kiadók a' madridi s. Fernando bankba 40,000 reált, vagy vidéki helyeken 20 ezeret készpénzben, vagy két annyi papírosban befizetnek. — Cortesi, választói vagy követi character már magában elegendő, hogy valaki felelős lehessen. Valamely hírlapban kiadott gyalázó czikkre hivatalosan érkezett feleletek köteles a' szerkesztő 1—3000 reál büntetés alatt a' legközelebbi számba bejuttatni. Olly lapot, mely egy éven által háromszor sajtóvétség miatt büntetettik, el lehet nyomni. A' polgári kormányzó magok fejtől is gútolhatják valamely hírlap egy vagy több számának keringését, ha az által a' nyilvános rendet háborítottatni vélik, de felelőség alatt.

A' National, mely Mendizabal uralmát elégedetlen, következőleg nyilatkozik a' közölt sajtótörvényjavaslat ellen: — a' spanyoloknak censura nélkül szabad kinyomatni, a' mit gondolnak 's miért is tagadnak meg e' szabadságot tőlük, ha pénzbírságok 's büntetési félelem által illőleg gondoskodtak egyszersmind arról, hogy e' szabadságával senki se éljen. Ma már a' sajtótörvény nem arra szoktak számolgatni, hogy az a' szabad eszme-közlést elősegítse 's pártolja, hanem inkább, hogy egyes esetekben ravaszul visszavonja 's megsemmítse azt, a' mit általában megengedni látszik. Mendizabal, ugy tetszik, szolgálmasan tanulta a' francia sajtótörvényeket, javaslata egészen a' francia szentségörési törvényből van kölcsönözve, mi szerint vallás-tárgyazó irományok csupán papi felsőség helybenhagyása mellett jelenhetnek meg. — 's a' t.

Dec. 21-én mind a' két ház előtt azon törvényjavaslat olvastott föl, mely az ugy nevezett bizodalmi szavazatot (voto de confianza) foglalja magában, mely által t. i. a' kormány fölhatalmatának 1836 év folytában az 1835 majus 26-iki törvény által megállapított adó folyvásti beszédére, 's az igazgatási rendszerben, annak alapos elvei lényeges változtatása nélkül, az előtte czélszerűeknek tetsző másításoknak próbáképen létesítésükre.

A' madridi hiv. lap szerint Palarea gen. dec. 15-én a' Cabrera 's Quilez alatt egyesült carlistákkal Molina mellett megverte. A' general tudósításában az ellenség vesztesége 400 emberre, az övé csupán 2 holtra 's mintegy 15 sebesre mondatik. Azonban a' Gaceta ezen kiáltását megczáfolja egy madridi levelező dec. 17-ről, ki szerint egy 700 emberből álló seregostály, mely Guadalaxarából Saragossába ment, Quilez, Serrador 's Cabrera egyesült, 's mintegy 7000 emberből álló csapat által megtámadtatott 's összezútotott, ugy hogy csak 22 ember menekhetett meg. 'S ez egy békes tartomány közepében, nem messze Catalayudtól történt. Ez hát a' fényes győzedelem, melyet Palarea gen. Molinánál Quilez 's Cabrera csapatán nyert.

Egy madridi levelező dec. 17-ről következőleg elméskedik: új háboru támadt! de ne ijedjen meg a' pénzesarnok, mert nem két hatalom, hanem Galiano 's Martinez de la Rosa urak közt. Amaz ennek viadalra intő keztyút vet lábaihoz. — „Háboru vagy béke“ így hangzik a' 15-iki Revistában (mint tudjuk Galiano hírlapjában) az íjlesztő fölírás egy czikk előtt. 'S vajjon mi indítá e' háborut? felelet: — sár. Spanyolország, mint tudjuk, oly mély békének örvend, hogy elkerülhetetlenül szükséges a' lankadt, szendergő indulatokat illy, sár miatt viselt békaegér-háboru által ingerleni. Tudva van, hogy a' Cordova gen. által a' kamarárhöz küldött üdvözlő iromány benyújtásakor, Martinez de la Rosa nem maradhatott nyugton ülve, 's különféle nem igen hízkelő kifejezésekkel illeté az utóbbi tartományi mozgások szerzőit, 's e' közben sárról (codo) is beszélt, melybe a' nemzet azok miatt sülyedt. Most, miután négy hét csöndesen elmúlt, fölpatant Galiano, 's azon „sár“ szavat magára értvén, így boszankodik elmentt czikkében: oh, ha sár volna is az országban, azon férfinak bizonyosan nagy része volna e' bűnben, kire bizva volt a' földet tisztán tartani; de a' ki azt ugy elkészítette, hogy az első zivatarral egész moecárrá változott. Galiano urnak ezen logikája sokkal világosabb, mintsem befelé át ne lehetne látni, hogy utóbbi időkben Spanyolország csakugyan igen sáros ábrázatu volt. Illy czivakodás által beesteleniték egymást viszont az újabb spanyol polgári változások híres hősei. Kivánatos lenne, hogy végre már egy új, fris, erős, párt lépne föl a' cselekvési mezőre, mely polgártársai jelen szempontvált és szükségével ismerős levelén, ezeket orvosolni 's kielégíteni tudná. — Továbbá ugyanazon levelező: — már négy hete, hogy a' cortes össze van gyűlve, 's még semmi nyoma munkásságuknak; az egész, a' választó-törvényjavaslat-megvizsgálásra kitézött biztosság elbetegült; az egyik e' szokatlan hidegben veszedelmes 'náthát kapott, másik a' haza-ébédeknél gyomrát megterhelvén, egészségét a' haza előtárra áldozta, harmadik ugyan-onnét epelázt hozott vissza. — Aniceto de Alvareznek, ki eddig a' Revistában Hume-otkövetvén a' tisztviselők számadási hibáit fődözgeté föl, mosta' pénzügyi ministerségnél hi-

vatal jutván, ez nem engedi az igazgatás hibáit ezental kutatgatnia. E' miatt az Eco vádolta őt, 's ő egész nyíltsággal így felelt: senkitől sem kívánhatni, hogy mindig egyazon dologgal foglalkozzék 's mindent tudjon. — Míg a' fővárosban illy fontos dolgok tartják feszítve a' figyelmet, az ellenség ajtó előtt áll. 's a' t.

Barcelonából írják, hogy Mina nem annyira cselekvés-vágyból, mint a' barcelonai urbanoktól féltében ment volna Manresába, hol mind-éddig szállásos. A' helyettes barcelonai kormányzó Alvarez szinte aggodalomban él, mert az urbánok estenként a' Tragalát énekelgetik ablaki előtt 's őt magát Pasteleironak (juste milice azaz doctrinair hősnek) nevezgetvén, bosszuval fenyegetik. Négyszáz idegen zsoldos (de portugáli katoná egy sines köztük) érkezett Dodgins angol ezredes alatt Barcelonába, kik olly ebül viselék magukat, hogy az ezredes kénytelen volt a' kormányzóhoz folyamodni segélyért. Ennek következtében a' várost elhagyni parancsoltattak. — A' már többször említett dec. 17-iki madridi levél Mináról ezt írja: — Mina Cataloniában a' kormánytól függetlenül intézi dolgait, 's épen azon tartományt nyilatkoztatá ostrom-állapotnak, mely kevéssel ezelőtt egész Európára szabadságot akart árasztani. Az emberiség azon rendszabályi, melyeket ő ott hirdet 's gyakorlathoz is vesz, míg a' pártosok családait ártatlanul agyon löveti, gyakorlati commentáru szolgálhatnak a' Journal des Débats azon érzékeny szavalásához, melyekre egy éjszaki monarcha nyilatkoztatásai adának alkalmat. Mina az által akarja magát menteni, hogy Catalónia lakosai Carloshoz hajlanak; de hihető é ez olly tartományról, mely kevéssel ezelőtt egy szabadelmü junta kormányára által hagyá magát igazgattatni?

Almodovar gr. 's Cordova gen. 20-án Pamplonába érkeztek, 's most már hihető, hogy a' hadi munkálatokat még a' portugálok megérkezésük előtt el fogják kezdeni. A' christinók, ugy látszik, Pamplonát választják fő hadiszállásukul. De ugy tetszik, hogy Evans gen. nem mindenben tud velük megegyezni. — A' Messager ministerelleni levelezője azt akarja elhitetni, hogy portugáli segédre teljességgel nem számolhatni. Az angolok még kevésbé használnak, ok elárastják Spanyolországot árukkal, de a' carlistákkal nem gondolnak. A' jeles brittek „ugymond a' levelező“ a' mi költséginken tanulnak hadakozni, 's már négy hónapja, hogy ezt üzik, arra nem is gondolva, hogy azon iszonyu költségeikért, melyeket nekünk folyvást okoznak, valami hasznat is hajtának számunkra. Minden katonai előpénze 's kiinduláskori ajándéka 1000 reálra megy; tartás és zsold hónapoként 4—5 millió reálba kerül. És így július óta 50—60 milliót egészen hibában adunk ki, mely pénztért igen derék spanyol osztályt leheté állítani. — A' carlosi főhadiszállás dec. 22-én Onateben volt, 's Carlos maga jó egészségben. — Guetaria ostroma folyvást tart, 's a' város állapotja terhesül.

PORTUGÁLIA.

Campos, a' pénzügyi minister, elhatározta, hogy Beresford lordnak 's Wellington herczegnek, mivel d. Miguel mellett dolgoztak, tiszteletdíjajukat többé nem fizeti ki. E' fölött Aiguira gróf még törvényes keresetet indított egy szép házra nézve, melyet VI. János király Beresford lordnak ajándékozott.

A' Times lissaboni levelezője dec. 6-ól tudósítást ad az ottani követ-választásokról. Követekké választattak ugyanott Loureiro, Velez Caldeira, Campos, Albuquerque (mindnyájan ministerek); ezeken kívül még Cesar Vasconcellos, Anselmo Bramcamp, Ferreira Pinto Bastos, egy köztiszteletű kalmár, 's Carvalho, a' volt minister. A' National 's Diario de Povo hírlapok elégedetlenek e' választással, a' választottakat igen mérsékeltnek tartván. Általános vélemény, hogy a' jelen ministerium sokáig fen nem állhat, 's hogy egy olyannak, mely nagy erkölcsi ereje által a' nemzet többségét maga részén tartsa, Palmella elnöksége alatt, Loureiro, Sa da Bandiera, Silva Carvalho, visconde do Banho, R. da Fonseca Magalhaens 's Agostinho Jose Freire urakból kellene keletkeznie. Illy alkotó-részekből szerkesztett ministerség biztosan számolhatna a' követeknek legalább három ötödészére. — Saldanháról szó sines, ki népszerűségét egészen eljátszotta, 's bár magányos életben igen jó és szeretetre méltó ember, de statuskormányra nem alkalmas. — Moucinho d' Albuquerque azonnal Madeirából haza érkezte után elkezdé hivatalát, de a' közvélemény annyira ellene van, hogy még az előbbi tüzes ellenzék tagjai sem biznak hozzá, 's első rendelkezései épen nem alkalmasok illy véleményt jobbra változtatni. Az udvari újság több helye arra látszik célozni, hogy a' ministerium érezvén a' jövedelem-szaporítás szükségét, e' czélra új adót fog kivetni a' karni; azonban ez ország-szerete fenekes fölfordulást okozna, 's noha Camposnak kedvencz terve, de lesznek a' ministeriumnak belsőbb tagjai, kik ezt ellenzi fogják. Illy adószaporítás egészen szükségtelen, mihelyt a' pénzügyi kormányra ügyes és lelkes férfi ül, ki a' számos, szolgálatjára álló eszközzel helyesen élni tud. — Beszéli, hogy Loulé marquis nem akar a' ministeriumhoz csatlakozni, ha csak ez a' cortesnek azon törvényjavaslatot nem terjeszti elő, hogy minden gyermekei uralkodó hgeknek 's haszknak nyilvánítottassanak. Ennek oka azon igen távol remény, hogy a' királyné második házassága is gyümölcstelen lehetne. — A' spanyol királyné részire Portugáliában fogadott katonák számából eddig csak 380 hajózott el Spanyolországba, 's az e' dologra rendelt ügyvivő olly lélekisméretesen járt el küldetésében, hogy többnyire elvtemült miguelistákat 's tolvajokat fogadott meg a' szabadság ügyéért harczolásra.

Lissabonból dec. 19-keről tudósítások érkeztek, mik szerint a' cortes január 2-án fog megnyitni. A' portugáli állapotot igen

16/2

J e l e n t é s,

M O N T E S Q U I E U'

m u n k á j á r ó l.

—*****—

Minden elme' szüleményei közt, mellyeket Hazánk' tudós fiai legujabb üdőben más nyelvekből magyarra fordítottak, bizonyosan legjelesebb a' hallhatatlan Montesquieu-nek

„De l'esprit des lois“

ezimű, vagy is „törvények lelkéről“ irtt Classicus munkája. Akár azt tekintsük, hogy ezen munkát a' világnak minden pallérozott Nemzetei már tulajdon nyelvükön olvassák; akár, hogy az emberi Nem társas 's polgári intézeteinek legelső létszereit is vizsgálat alá vévén a' szerző, megmutatja nem csak azon utakat, mellyeken az Országos egyesületek támadnak és gyarapodnak; hanem azon hibákat is kimélletlenül fölfödözi, mellyek miatt hanyatlanak és össze omlanak: alig találkozik munka, melly ennél közelebbről érdekelné Nemzetünket, melly t. i. a' fontos dolgok' legfontossabbikában, a' törvény hozásban részt veszen. — Az Egyházi Rend föltalálja ebben ama láng észet, mellyről Chateaubriand, korunknak ezen szép tüneménye, esüdálkozva emlékezik. — A' Nemesség — különösen a' Magyar, mellynek homloka körül a' szerző örökre viruló koszorút fűz — föltalálja polgári magasb állásának eredetét, czélját és érdemét. — Föltalálja a' Biró és Tisztviselő azon elveket, mellyeknek ismérte nélkül, ha rendeltetésének magasb értelemben akar megfelelni, szükölködni nem lehet. — Végre azért is főképen ajánlható e' munka, hogy mindenek fölött az emberi Nem boldogítására buzdítja az olva-

sót; de nem rögtöni fölforgatások, hanem a' környületekhez szabott és előre néző javítások által. Maga a' magyar Fordító pedig az által teszi kedvére a' munka olvasását, hogy nem ragaszkodván az elavúlt alakú kiejtésekhez, de nem is kapkodván a' neologia tulságai után, hívén, tisztán, és virágzó nyelven fejezi ki azon nagy gondolatokat, mellyek örök üdöre a' tudomány kimeríthetlen forrásaul fognak szolgálni mindeneknek, kik az országglást és bár minő polgári intézeteket illető dolgokról tanácskozandanak. Mire nézve azon nagy lelkü hazafiak, kik a' munkát már ismerik, úgy minden Vármegyei 's Városi Jegyző Urak, Püspöki Titoknokok, Iskolai 's egyéb köz Intézetek Igazgatói tisztelettel megkéretnek, hogy ennek, úgy mint az elme derítés egyik megböcsülhetlen eszközének terjesztését határkörükben pártolni — 's hogy Nemzetünk tudósai az illy féle jeles, de költséges munkáknak kiadásától gyámolás' szüke miatt el ne ijesztessenek — megszerzését ajánlani méltóztassanak. Minden öt példányra a' hatodikkal kedveskedik a' Kiadó. Különben árultatik Posenban Belnay Örökösöknél, Pesten ifjú Kilián György és Eggenberger József — és országszét minden nevezetesb Könyváros Uraknál három nagy nyolczad rétü kötetben, tiszta fejer nyomtató papiroson 4 ezüst forinton, irón 5 és Velin papiroson 6 ezüst forinton.

KOVÁTS PÁL T. B.

NB. Most míg az Ország-Gyűlése tart akár minő részébe is hazánknak könnyebb volna az elküldés.

16/6

EGYHÁZI TÁR VIII.

UJ FOLYAM I. FÜZET.

Fontos okok határoztak az egyh. Tár' nyomtatása' helyét megváltoztatnom. E' változással a' Tár bel-mineműsége is annyiban mintegy új folyamunak tekintethetik, melyben minden Cikkely bizonyos függetlenségbe lépett az előbbiektől. Így az Ábel halálával bevégezett, költészi nyelvű Edent az emberi nem' első állapota történeti rajzának Előképei váltják föl; a' Religio' cikkelyében lépés tételik a' kereszt. hitre különösen; az Egyházában az egyházi Kormányra, melyre különös gond fog fordítani, nyílik ut stb.

E' tekintetnél fogva, az egésznek csorbája nélkül kezdetik a' Tárt tartani azok is, kik eddig nem tarták, 's az eddigi hét Füzetet megszerezni most már nem akarják; különben megszerezhetők azok is az előbbi kiadónál Beimel Urnál.

Van szerencsém a' tt. Közönségnek nyíltan jelenteni, hogy a' Tárnak, mind az új kiadó Úr', T. Kováts Pál' kész ügyessége kül-csinyt és pontosságot, mind a' már nagyobb számú dolgozó társaknak jeles tulajdonuk, műgondjuk és szorgalmuk, mind a' szerkeztőnek most már szabadabb ügyeskedése nevedő belbecset és érdeket fog szerezni. Nyíltan jelentem azt is, hogy e' Folyó irat, míg Isten nekem erőt, a' tt. olvasó Közönségnek hozzá kedvet és iránta figyelmet enged, megszűnni nem fog; sőt iparkodom azt minél inkább korunk' műveltségéhez és szükségéhez alkalmazva tökéletesíteni. — Mi a' vele eddig társul jární ivenként szokott szent írási könyveket illeti: ezek, egy köztekintetű Főpap' kívánatára, ezentúl minden III-dik Füzettel fognak, egy egy egész könyv egyszerre küldetni, ajándékol azoknak, kik a' Tárt vitetik. A' zsoltárokat nyomban követendi Job' könyve ugyanazon Fordítótól, ki a' zsoltárokat fordítá, fordítva.

Ajánlva ajánlom azért ezt, a' hazában, miként értem, ismét csak egy egyházi folyóírást, mindenkinek, jelesen a' N. T. egyházi Közönségnek, minél szívesb részvételbe; minél örvendeztetőbb leszen ez, annál nagyobb az ösztön, sürgőbb a' gond és szorgalom, 's bizonyosan a' siker is. Isten adja!

Iráam Bakonybélben October 13-dikán 1835.

GUZMICS ISZIDÓR,
bakonybéli apát, az egyh. Tár' tulajdonosa
és szerkeztője.

A' Kiadó valamint a' munka csinos és serény nyomtatásában úgy annak szétküldésében már az érette kezeskedő föntebbi bizodalomnál fogva is ügyességét igérvén, reményli, hogy mindazon t. Cz. Jóakarók, kik eddig ezen jeles Folyóírat' terjesztésében készségeket bebizonyították, az új Kiadó iránt sem fogják megtagadni kedvezésüket; sőt egyéb

a' tudományok 's kimívelés, mint fő érdekek mellett bűzgó Hazafiak is, kik ezen Folyó irat' bővebb ismertetésére alkalmat látnak, a' vevők és előfizetők gyűjtésére kész-kezet nyújtani kegyesek lesznek; kik hogy ebeli szándékukat az Előfizetők címzett neveikkel levél által a' Kiadóval közölni ne terheltessenek, szerény bizodalommal 's illő tisztelettel megkéretnek.

Minden részre könnyeségül esnék, ha a' tisztelt összeszedő Urak, a' mennyire lehet, a' fő városokba, kivált Pestre, a' közösülés és kereskedés középpontjára rendelnék példányaikat, honnan az Országos vásárok' alkalmával azokat legjobb móddal kézre adatni lehetne.

Hogy pedig kiki annál könnyebben járúlhasson a' hozzá legközelebb Gyűjtő Urakhoz, ide függesztem többnyire Neveiket, ezekhez értve tellyes ezimeiket, u. m.

Bajmokon: Kováts Jakob Plébános Ur,

Beszterczén: F. T. Cserven Tamás Kanonok —

Egerben: Lévay Sándor Érseki Titoknok —

Esztergamban: Podobnyi János Titoknok —

— Redly Károly Primási Számtartó — és Beimel József Könyváros —

Székes-Fejérvárott: Petrik Ign. Püsp. Titoknok —; Szabó Chrys. isk. Igazgató —

Gyöngyösön: Sz. Ferencz szerzetiek' Provincialisa —

Győrött: Kutsera Márton főisk. helyettes Igazgató —

Kalocsán: F. T. Girk György Kanonok —

Kassán: F. T. Koláresik Kanonok —

Komáromban: Orsonics Odo Tanító —

N. Szombatban: F. T. Bartakovics Adal. Gen. Vicar — és Wirth Ad. isk. Igazgató —

N. Váradon: F. T. Schwarz Ferencz Kanonok —

Pannonhalmán: Gátser Leo szerz. Elöljáró —

Nitrán: F. T. Kelecsényi János Kanonok — vagy Krajcsik János Titoknok —

Pápán: Jankó Felix, isk. Igazgató —

Pécsett: Hegyesy László Titoknok —

Pesten: Döme József, Nevendék Papi hely. Igazgató —; Jäger Ferencz, kegyes

Szerzet' Titoknoka — és Eggenberger József, Könyváros —

Posonban: Pendel Alajos, k. isk. Igazgató —; úgy Magánál a' kiadónál;

Schwaiger 's a' t. Könyvárosoknál —

Rosnyon: Mélt. Scitovszky János Megyés Püspök —

Sopronban: Kiss Venczel isk. Igazgató —

Szathmáron: Lázár János, Püspöki Titoknok —

Szombathelyen: Szilassy János Tanító —

Veszprémben: F. T. Szalay Imre Kanonok —; vagy Csere, Antal Püsp. Titok-
nak t. Cz. Urak által.

NB. Minden Püspöki Titoknokok, a' Nevendék Papság Igazgatói, a' Szerzetes s kir. iskolák Tanítói az egész anya 's testvér Hazánkban kegyes pártfogásra megkérettetnek. Erdélyben a' Püspöki N. T. Titoknok, vagy F. T. Korondy Posoni Kanonok által történhet a' megrendelés.

Az EGYHÁZI TÁR félesztendei füzetekben küldetik meg szines borítékban, ára minden fizetnek, mint eddig, 1 ezüst for. — Minden Öt példányra az Összeszedőknek egy példánnyal kedveskedünk.

Anzeige für Katholiken.

Bei Job. Dannheimer in Rempten ist erschienen und vorrätzig
bei G. Kllian jun. in Pest. In der Waiznergasse im vormals Feslschen Hause:

Die Weihe der Andacht, ein vollständiges Gebet- und Erbauungsbuch für Katholiken

jedes Standes, welche die Tage des Herrn würdig feiern und wahre Gottesverehrung und wahres Seelenglück in und außer sich suchen und finden wollen. Von Andr. Scheuerecker, Pfarrer. Zweite, mit einem Titeltupfer versehene, durchaus verbesserte und vermehrte Auflage. 12. broch. auf weiß. Druckpapier 45 kr. Conv. Münz.
Belinpapier 1 fl. Conv. Münz.

Der Inhalt dieses Gebetbuches zerfällt in 8 Abschnitte, der 1ste enthält Morgen- und Abendandachten, der 2te Mesandachten, der 3te Beicht- und Communion-Andachten, der 4te sonn- und feiertägliche Nachmittags-Andachten, Christenlehrgebete, Vesper- und Kreuzweg-Andachten, der 5te besondere Andachten an den Festtagen des Herrn und für verschiedene heilige Zeiten des Jahres, sammt einigen kurzen Erklärungen der Kirchengebräuche in der Charwoche und anderer kirchlichen Ceremonien und Segnungen, der 6te Andachtsübungen auf die Festtage der seligsten Jungfrau Maria und der lieben Heiligen, der 7te Andachten für verschiedene Stände, Alter, Verhältnisse und Zeiten, der 8te Gebete für Kranke, Sterbende und bereits Verstorbene.

Hieraus wird man leicht auf die Vollständigkeit dieses Gebetbuches schließen können, das jedoch noch andere Eigenschaften besitzt, die es zu den besten Schriften dieser Gattung erheben. Klarheit und Verständlichkeit der Gebete, lebendige Anregung frommer Empfindungen und Entschliefungen, sanfte Ermahnungen zu christlichem Wandel, liebevolle Hinweisungen auf den Urquell alles Heiles und Segens, erquickende Tröstungen in den Tagen der Betrübniß verleihen diesem Buche die Weihe der Andacht, welche die Herzen erhebt und mit christlicher Liebe erfüllt. Dasjenige, was der Herr Verfasser in ein poetisches Gewand hüllte, beweist, wie sehr er fähig ist, zum Herzen zu sprechen und es für das Erhabene und Wahre zu begeistern. Seine Poesie ist einfach, rührend und quillt aus einem liebevollen, menschenfreundlichen Herzen.

Der Sinn des schönen bildlichen Titeltupfers ist gleich am Eingange treffend erklärt. Druck und Papier sind schön und der Preis ungewöhnlich billig gestellt. Die erste starke Auflage war in einigen Monaten vergriffen, ohne daß sie in den Buchhandel gekommen wäre.

In demselben Verlage ist vor Kurzem erschienen:

Die heilige Messe an allen Sonn- und Feiertagen des Jahres,

aus dem Latein in's Deutsche übersetzt mit einem Anhang von Beicht-, Communion- und andern Gebeten, nebst Kreuzweg-Andachten. Zehnte verbesserte Auflage. 12. weiß. Druckpapier 45 kr. Conv. Münz.

Dieses beliebte Andachtsbuch ist zu bekannt, als daß wir nöthig hätten, bei der zehnten Auflage nochmal seinen Inhalt ausführlich anzugeben. Es wird genügen, zu wissen, daß es Alles enthält, was der Priester an dem Altare betet und spricht, und daß es außerdem noch einen Anhang hat von Beicht-, Communion-, Kreuzweg- und andern Andachten.

Heiligthum für häusliche Selbsterbauung. Zwei Reihen

geistlicher Betrachtungen nebst einem kleinen Hausaltar zum Gebrauche denkender und gemüthsvoller Katholiken, von Fr. S. Häglperger. gr. 8. broch. 1 fl. Conv. Münz.

Dieses Heiligthum häuslich stiller Erbauung bietet einen Schatz für die Bedürfnisse des Herzens. Es enthält nicht nur bloße Gebete, sondern führt durch Betrachtungen über das ganze Verhältniß des Christen zur Welt und zum Himmel in das Heiligthum jener Stunden der Andacht, welche die Seele erheben zu frommen Empfindungen, zu gebessertem Leben.

Da hier nicht Raum ist, den ganzen Inhalt dieses Buches ausführlich anzugeben, genüge die folgende Uebersicht für die Ueberzeugung, daß alle möglichen Verhältnisse des menschlichen Lebens berücksichtigt sind, wenn nicht die bekannten Leistungen des geist- und gemüthvollen Verfassers schon genug zum Lobe des Werkes sprechen.

Der Preis ist bei der Stärke des Buches ungemein billig und für möglichste Verbreitung dieses christlichen Hauschatzes in den Familien aller Katholiken berechnet.

U e b e r s i c h t l i c h e r I n h a l t.

I. B ä n d c h e n.

Einleitung über häusliche Selbsterbauung. — I. Kleiner Hausaltar für tägliche Andachtsübungen: 1. Tägliche Hausandacht am Morgen und Abende zur Selbsterbauung. — 2. Sieben Zugaben zur täglichen Morgen- und Abendandacht auf die sieben Wochentage. (Nach den 7 Gaben des heil. Geistes.) — 3. Gemeinschaftliche Familienandacht: Morgen-, Tisch- und Abendgebete. — 4. Verschiedene Herzensergießungen. — 5. Gebete auf dem Krankenbette. — II. Geistliche Betrachtungen. Erste Reihe: Ueber mein inneres Leben.

II. B ä n d c h e n.

Geistliche Betrachtungen. Zweite Reihe: Ueber mein äußeres Leben. — 1. Mein Verhältniß zu den Mitmenschen. — 2. Mein Verhältniß zu meiner Kirche. — 3. Mein Verhältniß zu meinem Vaterlande. — 4. Mein Verhältniß zu meinem Hause. — 5. Mein Verhältniß zu dem Aeußeren meines Leibes. — 6. Mein Verhältniß zur Natur. — 7. Mein Verhältniß zur Ewigkeit. — Zugabe: Hundert Denkprüche aus den Schriften der Heiligen, nebst einigen Glossen für mein Herz. —

In demselben Verlage ist vor Kurzem erschienen:

Die heilige Messe an allen Sonn- und Feiertagen des Jahres,

aus dem Latein in's Deutsche übersetzt mit einem Anhang von Beicht-, Communion- und andern Gebeten, nebst Kreuzweg-Andachten. Zehnte verbesserte Auflage. 12. weis. Druckpapier 45 kr. Conv. Münz.

Dieses beliebte Andachtsbuch ist zu bekannt, als daß wir nöthig hätten, bei der zehnten Auflage nochmal seinen Inhalt ausführlich anzugeben. Es wird genügen, zu wissen, daß es Alles enthält, was der Priester an dem Altare betet und spricht, und daß es außerdem noch einen Anhang hat von Beicht-, Communion-, Kreuzweg- und andern Andachten.

Heiligthum für häusliche Selbsterbauung. Zwei Reihen

geistlicher Betrachtungen nebst einem kleinen Hausaltar zum Gebrauche denkender und gemüthvoller Katholiken, von Fr. S. Häglspurger. gr. 8. broch. 1 fl. Conv. Münz.

Dieses Heiligthum häuslich stiller Erbauung bietet einen Schatz für die Bedürfnisse des Herzens. Es enthält nicht nur bloße Gebete, sondern führt durch Betrachtungen über das ganze Verhältniß des Christen zur Welt und zum Himmel in das Heiligthum jener Stunden der Andacht, welche die Seele erheben zu frommen Empfindungen, zu gebesserem Leben.

Da hier nicht Raum ist, den ganzen Inhalt dieses Buches ausführlich anzugeben, genüge die folgende Uebersicht für die Ueberzeugung, daß alle möglichen Verhältnisse des menschlichen Lebens berücksichtigt sind, wenn nicht die bekannten Leistungen des geist- und gemüthvollen Verfassers schon genug zum Lobe des Werkes sprechen.

Der Preis ist bei der Stärke des Buches ungemein billig und für möglichste Verbreitung dieses christlichen Hauschatzes in den Familien aller Katholiken berechnet.

Uebersichtlicher Inhalt.

I. B ä n d c h e n .

Einleitung über häusliche Selbsterbauung. — I. Kleiner Hausaltar für tägliche Andachtshaltungen: 1. Tägliche Hausandacht am Morgen und Abende zur Selbsterbauung. — 2. Sieben Aufgaben zur täglichen Morgens- und Abendandacht auf die sieben Wochentage. (Nach den 7 Gaben des heil. Geistes.) — 3. Gemeinshafliche Familienandacht: Morgen-, Tisch- und Abendgebete. — 4. Verschiedene Herzenserleichterungen. — 5. Gebete auf dem Krankenbette. — II. Geistliche Betrachtungen. Erste Reihe: Ueber mein inneres Leben.

II. B ä n d c h e n .

Geistliche Betrachtungen. Zweite Reihe: Ueber mein äußeres Leben. — 1. Mein Verhältniß zu den Mitmenschen. — 2. Mein Verhältniß zu meiner Kirche. — 3. Mein Verhältniß zu meinem Vaterlande. — 4. Mein Verhältniß zu meinem Hause. — 5. Mein Verhältniß zu dem Neuzug meines Lebens. — 6. Mein Verhältniß zur Natur. — 7. Mein Verhältniß zur Ewigkeit. — Zugabe: Hundert Aussprüche aus den Schriften der Heiligen, nebst einigen Worten für mein Herz. —